

NAMN ATT MINNAS:

OLOF RYDBECK

Statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet, hr Skoglund, vars tankar om sig själv måtte vara så höga att de nästan står i omvänd proportion till hans längd, har under sin korta ämbets tid visat en framstående förmåga att lägga näsan i blöt. Särskilt gäller detta i hans förhållande till Sveriges Radio, om vilken han tycks ha fått den alldeles felaktiga föreställningen att den sorterar under Kungl. Maj:ts kansli, närmare bestämt kommunikationsdepartementet. Gång på gång har han opåkallat sökt ingripa i radions verksamhet och vid ett par tillfällen på ett löjeväckande sätt tagit åt sig äran av åtgärder i samband med radio och TV, som fallit helt utanför hans kompetensfär.

Senast har hr Skoglund sökt fästa uppmärksamheten vid sin person genom att tillkalla sakkunniga för att »utreda ljudradions framtid». Vad skall det nu tjäna till? Jo, ryktet vet att förmåla, att hr Skoglund i ett för en medlem av regeringen Erlander lika oväntat som i det här fallet ovist sparsamhetsnit tänkt sig att avskaffa dubbelprogrammet.

Skulle det vara sant torde han få med Olof Rydbeck att göra. När denne nu i sommar skall motta ett nytt femårsförordnande som radiochef, kommer han att kunna blicka tillbaka på ett verk som är ganska gott. Framför allt kan han räkna sig till förtjänst att han med fast hand och efter klara principiella riktlinjer organiserat ut-

byggnaden av TV och dubbelprogrammet på en rationell — några tycker alltför rationell — administrativ grundval. Därmed är den uppgift han ålagt sig vid sitt tillträde i huvudsak löst. Vad som återstår är att så att säga »avrunda jobbet», fullfölja den tekniska upprustningen, fullborda husbygget o. d. Det kan ta ett par år, och Rydbeck skulle därefter ha ett par år på sig att invänta förslagsvis en läglig ambassadörspost. Men om hr Skoglund nu planerar ett attentat mot Rydbecks ögonsten, nämligen program 2, skulle det förvåna om inte radiochefen satte hårt mot hårt. Han har alltid med skärpa, dubbelt lovvärd hos en tjänstledig ämbetsman, hävdad radions självständighet gentemot staten. Det finns ingenting som tyder på att han denna gång — lika litet som tidigare — skulle kunna tänkas ha för avsikt att falla till föga för hr Skoglunds påtryckningar eller under hand uttalade önskemål. Skulle saken drivas till sin spets, kan man vänta sig att radiochefen ställer kabinetsfråga och valet mellan att behålla honom eller desavuera hr Skoglund *borde* inte vara svårt. Ty sådana kommunikationsministrar går det tretton på dussinet, men en sådan radiochef är en sällsynthet.

Olof Rydbeck har nämligen i hög grad *courage de ses opinions* eller är på ren svenska en sjujåkla karl för sin hatt. Skulle man nämna hans mest karakteristiska egenskap är den utan tvekan hans självförtroende —

avundsmän och belackare skulle säga hans självbelåtenhet. När han år 1955 som fullständigt *dark horse*, tippad av ingen, utnämndes till radiochef, frågade sig alla utom de få, som kände honom mycket väl: hur vågar han? Hur vågar en fullkomligt okänd byråkrat, till på köpet från UD — låt vara att han som pressattaché i Washington och pressbyråchef i UD sysslat åtskilligt med upplysning och propaganda — åta sig att vara radiochef, Sveriges — kanske vid sidan av operachefen — mest utsatta befattning? Olof Rydbeck har förvisso visat att han vågat. Med orubbligt, nästan onaturligt lugn, med en kallblodighet som de mer nervösa av hans medarbetare beundrande skulle beteckna som nästan sjuklig har han ridit ut alla opinionsstormar kring radio och TV. Icke en tum har han vikit från radions och sina rättigheter, icke ett ögonblick har han försummat att ta det fulla ansvaret för sina underordnades åtgärder.

Varifrån har han denna självtillit, denna trygga, man frestas ibland att använda ordet *trankila* förvisning om det egna omdömet och den egna kapacitetens hållfasthet?

Det är inte lätt för en utomstående att avgöra, men med risk att vara närgången kanske man kan våga den gissningen att nyckeln till Olof Rydbecks personlighet ligger i hans förhållande till fadern, Oscar Rydbeck.

Det finns en historia om Oscar Rydbeck, som strängt taget inte hör hit, men som är för rolig att gå förlorad för eftervärlden. Den utspelar sig på den tid då Albert Ehrensvärd, den litterate greven, som trots sin politiska radikalism hörde till utrikesförvaltningens sista grand seigneurer, var minister i Paris. En nyutnämnd ung attaché, låt oss kalla honom H., får en vacker förmiddag se en gammal vän i familjen, farbror Oscar Ryd-

beck, komma in på kansliet och begära företräde hos ministern. H. skynnar in till Ehrensvärd och anmäler att chefen för Skandinaviska Kreditaktiebolaget, Oscar Rydbeck, som kommit till Paris i och för viktiga internationella finansförhandlingar, önskar ett samtal med greven. Ehrensvärd, som är fördjupad i läsningen av *Le Temps*, förklarar att bankdirektören får vänta. Bankdirektören väntar en kvart, en halvtimme, trekvart. Till sist påpekar han något otåligt att om inte greven kan ta emot honom nu genast måste han tyvärr avlägsna sig, eftersom konferensen inom kort skall ta sin början. H. besvär greven att bevilja den begärda audiensen och med en resignerad suck viker Ehrensvärd ihop sin tidning. När H. eskorterar in farbror Oscar i ministerns arbetsrum, hör han greven vänligt välkomna sin gäst: »Och i vilken bank var det nu hr Rydberg är anställd då?»

Albert Ehrensvärd torde ha varit den ende svensk i ledande ställning, som inte kände till (eller koketterade med att inte låtsas känna till) Oscar Rydbeck. Men Rydbeck var inte bara en av Sveriges främsta finansmän — enligt uppgift den enda kollega som ingav Wallenbergarna någon liten oro — han var också en av världens mest välkända bankchefer, vars namn och ord ansågs goda som guld. Han hade de vidsträcktaste internationella förbindelser, han hade vänner överallt och på Gamla Djursholm, i den slottsliknande villan, som ligger i förnäm avskildhet på sin halvö, förde han ett furstligt hus. Han var i sina dagar en stor man och när han föll i samband med Kreuger-kraschen var också fallet stort.

Man vet att Olof Rydbeck, som då var ung student i Uppsala, ansåg sin far ytterst orättvist behandlad, och man vet att hela händelsen naturligt

nog gick honom djupt till sinnes. Det är knappast för djärvt att anta, att det var denna chock, som kom honom att besluta sig att genom sig själv skaffa upprättelse åt sin far och sitt namn.

När Olof Rydbeck år 1939, vid 26 års ålder, blev antagen som attaché i utrikesdepartementet, var han redan någon. Under åtskilliga år hade han varit en förgrundsfigur i det uppsaliensiska studentlivet. Han var fil. och jur. kand., han hade varit förste kursorator på Stockholms nation och ordförande i den frejdade konservativa studentklubben Heimdal. Inte bara i sitt matlag utan i hela studentkåren hade han spelat en dominerande roll. Det skedde i kraft av gedigna karaktärsegenskaper, allmän klokhet, stor kunnsighet och en verkligt genomtänkt, på etiska principer grundad, låt oss kalla det högborgerlig livsåskådning. Det stod en aura av soliditet, pålitlighet och gott förstånd kring Olof Rydbeck, som gjorde att vad som hos den unge studenten verkat olidlig suffisans efter hand i stället gjorde intryck av osökt auktoritet.

Den förnams småningom även av hans överordnade i UD. Till en början lär de ha känt en lätt häpnad inför denne långa, något fetlagde inte så unge attaché, som efter avslutad morgonritt med cigarr i mun, händerna i byxfickorna och en skenbart indolent, för att inte säga sömnig uppsyn lyssnade till deras visdomsord utan att låta sig det minsta imponeras. Men det dröjde inte länge förrän de, som alla andra, vilka kommit i närmare beröring med honom, fick respekt för hans duglighet, kunskapsrikedom och goda omdöme. Hans karriär i UD blev snabb. Efter tjänstgöring i Berlin och Ankara samt hemma på departementet under kriget blev han 1945 legationssekreterare i Washington, med uppgift att handha

press- och informationsfrågor. Efter fem framgångsrika år i Förenta Staterna kom han 1950 som förste legationssekreterare till Bonn och blev 1952 chef för UD:s pressbyrå. Som sådan har han av medarbetare fått vitsordet att vara den bäste chef de haft.

Det kan tyckas egendomligt att en person med Olof Rydbecks utpräglad aristokratiska, ganska kräsna och reserverade läggning kommit att syssla så mycket med den mest utåtriktade av alla de diplomatiska verksamhetsgrenarna: den som vetter mot pressen och allmänheten. I viss mån sammanhänger det väl med hans starka politiska intresse, men kanske i än högre grad med hans nästan studentikosa, eller i varje fall akademiska intresse för diskussioner. Han kan både ta och ge skäl — det senare oftast utifrån en järnhårt omfattad principiell ståndpunkt, men även om han envist förfäktar sin uppfattning kan ingen tvivla på hans ärliga vilja och förmåga att eftersträva sanningen, att nå fram till en objektivt riktig ståndpunkt. Trots att han otvivelaktigt har drag av teknokrat har han alltid lidelsefullt hållit på den medborgerliga rättigheten att bli informerad och på informationsfrihetens princip.

Det är förmodligen detta som gjort, att han blivit radiochef och en så pass bra radiochef som han onekligen är; dessutom en radiochef med ovanligt starkt utvecklat sinne för aktualiteter, särskilt för påpasslig och snabb politisk information. Den insats Sveriges radio på Rydbecks personliga begivande gjorde exempelvis under Ungern-krisen och som var nyhetsförmedling av högsta klass har sedermera systematiskt fullföljts över hela det världspolitiska fältet.

Men det är inte bara för aktualiteter han har starkt utvecklat sinne utan också för vad man skulle kunna kalla motsatsen: klassisk musik, en-

kannerligen kammarmusik. Han är ingen särskilt tillgänglig natur och framstår nog för sina underordnade i rätt hög grad som mäktig chefen. Men han är en mycket väfnast och vänsäll person, som mellan skål och vägg — och han försmår inte detta livets goda

— kan bli helt otvungen. Då händer det att man får uppleva hur han från det att middagen är slut till det att nattsexan serveras sitter med cigaren i mungipan och spelar à quatre mains med Per-Martin Hamberg.

G. U.

